

Kokkuvõte

Eesti kodanikuühiskond pidi ennast pärast riigi iseseisvuse taastamist uuesti looma. Õpiti ühinguid moodustama ja ühiselt tegutsema, kuid avaliku sektoriga tõsiselt võetava koostööni jõudmiseks pidid mõtteviisi muutma nii ametnikud, poliitikakujundajad ja poliitikud kui ka vabaühendustes tegutsevad inimesed.

Tugeva kodanikuühiskonna ja demokraatia eelduseks on ühinemis- ja kogunemisvabadus. Eestis on mõlemad olnud pigem hästi tagatud, kuigi viimastel aastatel on hakatud nägema ohumärke kodanikuruumile – eriti seoses äärmuskonservatiivsete vabaühenduste tööga ja konservatiivsete erakondade jõudmisega valitsusse. Ühelt poolt on see toonud kaasa inimõigustega tegelevate vabaühenduste suurema koostöö ning inimeste valmisoleku avatud ühiskonna eest välja astuda ja meelt avaldama minna. Teisalt on ka vabaühenduste seas tekkinud väärtuskonflikte, mis on kodanikuühiskonda toonud vastuolusid ja seda seeläbi nõrgestanud.

Kui taasiseseisvumise järel õppisid Eesti vabaühendused pikalt Lääne-Euroopa ja Põhja-Ameerika vabaühendustelt, siis viimasel kümnel aastal on nad ise jõudsalt tegelenud arengukoostöö ja humanitaarabiga, aidates nõnda kaasa inimõiguste edendamisele riikides, mis on oma arengus Eestist tagapool. Samuti on paranenud Eesti vabaühenduste võimekus rääkida kaasa rahvusvahelisel tasandil, kuigi siingi on kindlasti arenguruumi.

Vabakonnalt ootaks huviga, kuidas minnakse ühiselt puuetega inimeste või rahvusvähemuste õigusi kaitsma. Viimaste aastate julge koostöö näited innustavad ning loodetavasti õpitakse Eesti vabakonnas üha rohkem ka üksteise ja kõrvalseisja eest välja astuma.

Inimõigusorganisatsioonides tuleks senisest rohkem pöörata tähelepanu sealsete töötajate ja vabatahtlike heaolule ja vaimsele tervisele, mille toetamine muudab inimõiguste eest seisvate vabaühenduste töö jätkusuutlikumaks ja ka eetiliseks.